

fransch prachtwerk getiteld „Oiseaux Mouches et Colibris” met in kleuren gedrukt en met goud verhoogde kopergravures, in zekeren zin een unicum uit de Imprimerie Langlois.

Wij kunnen ons hier niet verdiepen in de overigens schaarsche in kleuren gedrukte boekverluchting der 18e eeuw, die vrijwel beperkt is tot afbeelding van anatomische preparaten, doch alleen wijzen op het merkwaardige, dat de vogels hierboven genoemd in de Imprimerie Langlois, gedrukt zijn op de wijze, zooals slechts de Nijmegenaar Teyler omstreeks 1680 in kleuren drukte, terwijl overigens de gegraveerde plaat zoo goed als nimmer in kleuren is behandeld, evenmin als de geëtste, doch alleen de zwarte-kunstplaat en de gestippelde.

Toch toonen juist de in kleuren gedrukte „oiseaux mouches”, hoe dit procédé voor dat doel als geknipt is, en de vogels van Bewick maken meer den indruk van een slecht verband tusschen onderwerp en wijze van drukken. Maar de prijs! het heele boekje van Bewick met 100 prentjes voor amper zeven guldens! De vogels van Bewick, zooals al zijn houtsneden, danken hun karakter aan het feit, dat hij en zijne leerlingen nimmer twee zwarte lijnen laten kruisen, somtijds zelfs de geheel figuur opbouwen uit dikkere en dunnere lijnen in één richting (zie bl. 90).

Dat geeft, hoezer de stofuitdrukking ook gebrekkig moge zijn, aan Bewicks afbeeldingen iets pittigs, en natuurlijks, ze doen u de boekjes waar men ze in vindt dan ook niet als ontzag inboezemende prachtwerken beschouwen, doch de afbeeldingen trekken door eenvoud en waarheid van vorm en door allergelukkigste plaatsing in een brokje natuur.

Maar Bewick's groote kracht ligt toch in de slotvignetten, die men niet moede wordt te bekijken, met het vergrootglas, want 't zijn miniaturen, nauwelijks enkele vierkante centimeters groot, van een eenvoud van bouw die bewondering afdwingt.

Beziet bijvoorbeeld de paarden in den

regen (bl. 91), is dat geen meesterstukje? en stijgt uwe bewondering niet bij het aanschouwen der vergrooting, waarin duidelijk te bespeuren is hoe die geheele droefgeestige natte weide met een molen en wat boomen, nauw zichtbaar door de druilende luchten is opgebouwd uit louter horizontale sneden, terwijl het vlagende van den regen slechts door enkele schuine groefjes over het reeds voltooide houtblok is weergegeven?

Waarlijk, dat is „een Bewick”, en alleen om dat prentje is het eenvoudige boekje mij lief, al mag men de wedergave der vogels door houtsnede alleen in zooverre bewonderen, dat ze in eene zooveel goedkooper te bewerken uitgave de veel duurere kopergravures nabij streven. Van de vignetten wil ik nog noemen de kleine uil, het slotprentje van de havik, de wegwerker, het sneeuwlandschapje en de jager, keurige tafereeltjes, waarin de stofuitdrukking on-eindig hooger staat dan in de plumage der vogels.

Door de kopergravures in de werken van Buffon van Sepp en anderen was dan ook op het gebied der stofuitdrukking van gedverte en niet minder van de vleugelen der insecten en vlinders iets geleverd dat althans door de houtsnede niet te overtreffen was, doch vergelijkt men Bewicks geestige vignetten met de in koper gegraveerde of gepointilleerde producten zijner tijdgenooten en voorgangers, dan blijken zij niet alleen den toets dezer vergelijkende kritiek te kunnen doorstaan, maar zelfs een eigen karakter te toonen, dat de groote massa der in koper gegraveerde vignetten als stijf en smakeloos doet verschijnen.

Mogen wij Bewick dus beschouwen als iemand die de oogen zijner tijdgenooten heeft geopend voor een kunstuiting van lang vervlogen tijden, die het menschedom erop heeft gewezen, dat er eens een Hans Holbein had bestaan, die de Doodendans teekende, en een Lützelburger, die de teekeninzitjes op het houtblok bracht?

Die plaats bekleedt Bewick niet, en zijne